

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології**

**МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ПОШИРЕННЯ СУЧАСНОЇ ПРОПАГАНДИ
ПІД ЧАС ВІЙНИ**

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: здобувачка IV курсу 13-411 групи
Спеціальності 034 Культурологія
Освітньо-професійної (наукової) програми
Культурологія
Дьячук Єлизавета Костянтинівна

Керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Форостян А.Ф.

Рецензент: директор Херсонського обласного
центру народної творчості
Капелюшник В.В

Івано-Франківськ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ТВОРЧОСТІ І ПРОПАГАНДИ	5
1.1. Аналіз джерельної бази.....	5
1.2. Визначення понять "творчість" та "пропаганда"	7
1.3. Роль творчості та пропаганди в сучасному суспільстві	12
РОЗДІЛ 2. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТВОРЧОСТІ ТА ПРОПАГАНДИ	17
2.1. Вплив творчості на формування поглядів суспільства	17
2.2. Роль пропаганди в поширенні ідей та цінностей.....	20
2.3. Позитивні та негативні аспекти взаємодії творчості та пропаганди	25
ВИСНОВОК	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	31

ВСТУП

Актуальність дослідження. Пропаганда часто асоціюється з маніпуляціями та обманом, але вона також може передбачати використання творчих здібностей для передачі повідомлення. Використання креативності в пропаганді може приймати різні форми, такі як переконливі візуальні ефекти, помітні гасла та емоційно заряджені розповіді. Ці креативні елементи створені, щоб привернути увагу людей і викликати бажану реакцію, будь то підтримка політичного порядку денного або придбання продукту. Використання креативності в пропаганді може бути дуже ефективним, оскільки воно звертається до емоцій людей і може запам'ятовуватися краще, ніж прості факти та аргументи. Однак це також може бути етично проблематичним, оскільки його можна використовувати для маніпулювання людьми, щоб вони підтримували шкідливі чи несправедливі справи.

Вплив пропаганди на творчість є складним і багатогранним питанням. З одного боку, пропаганда може пригнічувати творчість, накладаючи суворі ідеологічні обмеження та обмежуючи мистецьку свободу. За тоталітарних режимів, наприклад, художники та письменники часто були змушені відповідати затвердженим державою стилям і темам, пригнічуючи їх індивідуальність і творчість. З іншого боку, пропаганда також може надихнути на творчість, надаючи потужну тему та відчуття терміновості. Багато митців і письменників використовували свої роботи, щоб кинути виклик пропаганді та просувати альтернативні точки зору, використовуючи свої творчі таланти, щоб протистояти гнобленню та несправедливості.

Етичні міркування використання креативності в пропаганді є важливими. Хоча творчість може бути потужним інструментом для передачі ідей і формування громадської думки, її також можна використовувати для маніпулювання та обману людей. Використання пропаганди для поширення неправдивої інформації або пропаганди шкідливих ідеологій може мати серйозні наслідки як для окремих людей, так і для суспільства в цілому.

Таким чином, важливо враховувати етичні наслідки використання креативності в пропаганді та гарантувати, що вона використовується відповідально та сумлінно.

Мета роботи - вивчити взаємодію творчості та пропаганди в сучасному суспільстві та проаналізувати їх вплив на громадську свідомість.

Завдання дослідження:

1. Аналіз взаємодії творчості та пропаганди;
2. Вплив творчості та пропаганди на громадську свідомість;
3. Оцінка позитивних аспектів взаємодії;
4. Виявлення негативних наслідків взаємодії.

Об'єкт дослідження - взаємодія творчості та пропаганди в контексті сучасного суспільства.

Предмет дослідження - роль творчості та пропаганди у формуванні громадської свідомості, їх вплив на вірування, цінності, ідеї та погляди суспільства.:

Апробація результатів дослідження. Основні тези та відокремлені розділи дослідження були представлені на засіданні кафедри культурології факультету культури і мистецтв Херсонського державного університету та висвітленні на Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих учених і студентів «Зрубіжна та українська культура: питання теорії, історії, методики» (Херсон – Івано-Франківськ - 2024).

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ТВОРЧОСТІ І ПРОПАГАНДИ

1.1. Аналіз джерельної бази

Щодо загальних досліджень пропаганди та її виявів у різних сферах життя, то найповніше цю тему розкриває книга американського науковця О.Томсона "The History of Propaganda" (в польському перекладі "Historia propagandy"), яка, на жаль, поки що не перекладена українською. Крім того, є інші праці схожої тематики: книга Ф.Бартлетта "Political Propaganda", стаття Г.Лассвелла "The Strategy of Soviet Propaganda", публікації у World Book Multimedia Encyclopedia, американський буклет часів Другої світової війни "What is Propaganda?".

Статті з Великої Радянської Енциклопедії є важливим джерелом з точки зору їх критичного сприйняття та слугують додатковим доказом політизованості радянської наукової думки. Безпосередньо про тоталітарне мистецтво мова йде у працях І.Голомшток, Ф.Серса, Б.Гройса, Є.Добренка, В.Паперного, статтях зі збірника "Соцреалистический канон" та "Советская власть и медиа", публікації В.Міріманова "Тоталитарное искусство". Кожне з цих досліджень розглядає риси й особливості політично заангажованого мистецтва, котрі є принциповими для розуміння його сутності.

Праці радянського часу, присвячені авангардному мистецтву, є заангажованими та необ'єктивними, а про українське мистецтво цього напрямку взагалі не згадують. Пізніші дослідження, як-от книги К.Бобринської "Футуризм" та О.Ільницького "Український футуризм", а також передмова до альбому "Український авангард 1910-1930-х рр." дозволяють сформулювати уявлення про цей феномен. Про постать Михайла Бойчука, його роль в українському живописі зазначеного періоду та трагічний дисонанс творчих принципів з вимогами партії детально йдеться у праці О.Ріпко "У пошуках страченого минулого: ретроспектива мистецької

культури Львова ХХ ст.". Цікавою є точка зору Б.Гройса про трансформацію авангарду та сталінську реалізацію деяких авангардистських ідей. Однак літератури про візуальне мистецтво цього напрямку, і тим більше, про його роль у пропаганді, недостатньо.

Радянські дослідники В.Афанасьєв, В.Ванслов, В.Кудін, Л.Попова, В.Павлов у своїх дослідженнях ідуть за настановами партії і категорично визначають соцреалізм єдино правильним художнім методом, зневажливо відгукуючись про модернізм та його послідовників. Як пише В.Кудін, "у капіталістичних країнах і нині панують насильство і несправедливість гнобителів, які до того ж володіють усіма засобами ідеологічного впливу на народ". Подібні фрази створюють ілюзію, що в соціалістичному суспільстві нічого подібного нема, і що маніпулювання масами - винятково буржуазний прийом.

Тема капіталізму триває: "панівні класи створюють свою культуру, мистецтво, намагаються утвердити свої естетичні погляди, оцінки, виховати певні смаки. До того ж все це завжди проголошується загальнолюдським, іменується високорозвиненим." Автор неначе змальовує не буржуазний світ, а радянську дійсність (варто тільки уточнити, що ідея "панівних класів" в СРСР реалізувалась у тотальній владі партії та вождя). Адже нав'язування певних поглядів і виховання молодого покоління в дусі соціалістичних цінностей - визначальні риси радянської пропаганди в мистецтві. Принцип "ідейність, народність і партійність" художньої творчості та концепт "мистецтво немислиме поза відображенням дійсності" створюють стиль соціалістичного реалізму, однак такі вузькі рамки, на думку В.Ванслова, не суперечать свободі творчості, а є її вираженням.

Схожі думки висловлено і в роботі "Українське радянське мистецтво 20-30-х років" Л.Попової та В.Павлова, і в "Історії українського мистецтва (в шести томах)". Навіть у передмові до альбому "Українське радянське образотворче мистецтво та архітектура" (видання кінця 1980-х) помітна політична заангажованість.

Отже, необ'єктивність радянських праць, присвячених мистецтву 1920-1930-х років породжує потребу їх критичного опрацювання і дає лише натяки на пропагандивність образотворчого мистецтва цього періоду. Втім, радянська естетична теорія і критика являє собою складову частину уніфікованої художньої дійсності – всеохопного витвору політичнопропагандивного мистецтва під назвою СРСР, творцем-художником якого був єдиний вождь.

Пізніші публікації дають більш реальну оцінку панівному стилю. Зокрема, збірка статей "Избавление от миражей: соцреализм сегодня" (хоча вона й присвячена скоріше літературі, ніж образотворчому мистецтву) подає різні точки зору з цього питання, і підкреслює вплив радянського мистецтва на суспільну свідомість, його тенденцію до лицемірного оптимізму і нав'язаної віри в світле майбутнє.

А.Ареф'єва у своїй праці "Эстетика соцреализма" детально розглядає пропагандивність та ідеологічність мистецтва СРСР з точки зору теорії культури, що робить дослідження важливим джерелом для розуміння цих феноменів, хоча воно й не торкається візуальних засобів впливу в картинах соцреалістичних художників. Численні статті з часопису "Декоративное искусство СССР", присвячені проблемі соцреалізму та пропаганди в мистецтві, ілюструють зміни в інтерпретації цих феноменів залежно від періоду публікації - якщо в 1970-х рр. заангажованість очевидна, то в працях 1980-1990-х рр. простежується формування нового погляду на вищезазначені явища.

Таким чином, названі джерела мають велике значення для формування уявлень щодо пропаганди та творчості.

1.2. Визначення понять "творчість" та "пропаганда"

Креативність — це поняття, яке по-різному визначали вчені та дослідники. За своєю суттю, креативність стосується здатності генерувати нові та цінні ідеї, продукти чи рішення. Це передбачає створення чогось

нового, будь то витвір мистецтва, науковий прорив чи бізнес-інновація. Творчих особистостей часто характеризує їх здатність мислити нестандартно, ризикувати та підходити до проблем нестандартними способами. Важливість творчості поширюється на різні сфери, зокрема:

- Мистецтво та дизайн;
- Наука і технології;
- Бізнес і підприємництво;
- Виховання та навчання.

У кожній із цих областей креативність необхідна для прогресу, інновацій та зростання.

Творчі особистості мають набір унікальних характеристик, які відрізняють їх від інших. Вони, як правило, відкриті, цікаві та готові ризикувати. Вони також мають сильне почуття внутрішньої мотивації, одержуючи насолоду та задоволення від акту створення самого себе. Крім того, творчі особистості часто виявляють високий ступінь наполегливості та стійкості, оскільки їм доводиться долати виклики та невдачі, які неминуче виникають під час творчого процесу. Культивуючи ці риси, люди можуть підвищити власну творчість і повністю розкрити свій потенціал [8].

Важливість творчості в різних сферах неможливо переоцінити. У мистецтві творчість є наріжним каменем вираження та спілкування, що дозволяє людям передавати складні емоції та ідеї за допомогою різних засобів. У науці та техніці творчість стимулює інновації та відкриття, що призводить до проривів у таких галузях, як медицина, інженерія та інформатика. У діловому світі креативність має важливе значення для розробки нових продуктів, послуг і маркетингових стратегій, які відповідають мінливим потребам споживачів. В освіті креативність має вирішальне значення для сприяння критичному мисленню, вирішенню проблем і навчанню впродовж життя. Визнаючи цінність творчості та культивуючи її в собі та інших, ми можемо відкрити нові можливості та сприяти прогресу в усіх аспектах життя.

Пропаганда – це термін, який має багато тлумачень, але за своєю суттю він стосується використання комунікації для впливу на переконання, ставлення та поведінку людей. Термін «пропаганда» походить від латинського слова «propagare», що означає «поширювати» або «поширювати». У контексті політики пропаганда часто використовується для просування певної ідеології чи політичного порядку денного. Пропаганда також може використовуватися в рекламі, зв'язках з громадськістю та інших формах комунікації, щоб сформуванати уявлення людей про продукти, послуги чи організації. По суті, пропаганда – це інструмент впливу на думки та дії людей.

Мета пропаганди полягає в тому, щоб переконати людей прийняти певну точку зору або зробити конкретну дію. Цього можна досягти за допомогою різних методів, зокрема:

- Емоційні звернення;
- Маніпулювання фактами чи статистикою;
- Використання символів або зображень;
- Демонізація опонентів;
- Повторення ключових повідомлень [15].

Ці методи використовуються для створення переконливого повідомлення, яке може вплинути на ставлення та поведінку людей. Стратегічною метою пропаганди є досягнення конкретного результату, наприклад перемога на виборах, просування продукту або отримання підтримки певної справи.

Прийоми, які використовуються в пропаганді, можуть бути як явними, так і прихованими. Відкриту пропаганду легко розпізнати як пропаганду, тоді як прихована пропаганда є більш витонченою та замаскованою під щось інше. Пропаганда також може характеризуватися партійністю, залежно від того, чи є вона пропагандою держави та правлячої партії, чи це пропаганда певної політичної сили. Негативна пропаганда – ще один вид, який активно використовує низьку критичність і сугестивність мас для маніпулювання

ними в інтересах невеликої групи осіб. Підсумовуючи, пропаганда – це багатогранне явище, яке може приймати різні форми та служити різним цілям, але її основною метою завжди є вплив на думки та дії людей.

Таблиця 1.1. Визначення основних понять

Поняття	Визначення
Творчість	Процес створення чого-небудь нового або оригінального, що включає у себе різноманітні ментальні та фізичні процеси. Творчість може виявлятися у мистецтві, науці, бізнесі та інших сферах діяльності.
Пропаганда	Спрямована інформаційна або рекламна діяльність, яка має за мету впливати на думку або поведінку групи людей. Пропаганда може використовуватися для поширення певних ідей, переконань, чи цінностей, часто в інтересах певної групи чи організації.

Творчість і пропаганда — це два терміни, які часто використовуються як синоніми, але вони мають чіткі відмінності у своєму призначенні. Творчість — це акт генерування нових та оригінальних ідей, продуктів або рішень. Це позитивний і конструктивний процес, який керується бажанням інновацій і вдосконалення. З іншого боку, пропаганда — це свідомо та систематична спроба сформулювати сприйняття, переконання та поведінку з певною метою. Основна відмінність між креативністю та пропагандою полягає в тому, що креативність зосереджена на створенні чогось нового та позитивного, тоді як пропаганда зосереджена на маніпулюванні існуючими переконаннями та установками для певного порядку денного [1].

Прийоми, що використовуються у творчості та пропаганді, також істотно відрізняються. Творчість передбачає вільну уяву, дослідження та експериментування. Це процес, який заохочує відкритість, різноманітність та оригінальність. На відміну від цього, пропаганда спирається на низку методів маніпулювання та контролю над сприйняттям аудиторії, включаючи емоційні заклики, вибіркоче представлення інформації та маніпулювання мовою та

символами. Пропаганда часто передбачає використання страху, ненависті та інших негативних емоцій для впливу на ставлення та поведінку аудиторії.

Вплив творчості та пропаганди на аудиторію також значно відрізняється. Творчість має позитивний і конструктивний вплив на людей і суспільство, що веде до інновацій, прогресу та самореалізації. Навпаки, пропаганда часто має негативний вплив на людей і суспільство, що призводить до поширення дезінформації, розколу та конфлікту. Пропаганда також може використовуватися для маніпулювання людьми, щоб вони підтримували шкідливі ідеології чи дії, що призводить до значної шкоди та страждань. Загалом, відмінності між креативністю та пропагандою значні: креативність є позитивною та конструктивною силою, тоді як пропаганда часто використовується в негативних та маніпулятивних цілях.

Пропаганда може мати стримуючий вплив на творчість, оскільки вона часто прагне просувати конкретне повідомлення або програму, а не заохочувати вільне та відкрите вираження. Коли пропаганда використовується для маніпулювання окремими особами чи групами, це може обмежити їх здатність мислити критично та творчо, що призводить до культури конформізму та одноманітності. Це може бути особливо проблематичним у сферах, які покладаються на інновації та оригінальність, наприклад, мистецтво, наука та технології. Пропагуючи вузький набір ідей або точок зору, пропаганда може обмежити різноманітність думок і обмежити потенціал для появи нових і новаторських ідей [5].

Однак є також приклади пропаганди, яка потужно й ефективно використовувала креативність. Наприклад, культурна пропаганда часто використовує художні та творчі методи для передачі політичних повідомлень чи ідей. Рекламні та маркетингові кампанії також часто використовують креативність, щоб переконати споживачів і вплинути на них. У цих випадках креативність використовується для досягнення певної мети, але вона не обов'язково суперечить меті просування певного повідомлення чи програми.

У пропаганді важливо збалансувати креативність із відповідальністю, визнаючи потенціал як позитивних, так і негативних ефектів. Пропаганда, яка поширює шкідливі або дискримінаційні повідомлення, може мати серйозні наслідки, особливо якщо вона поширюється у великих масштабах. У той же час пропаганда, яка просуває позитивні повідомлення та поведінку, може мати благотворний вплив на окремих людей і суспільство в цілому. Збалансовуючи креативність із почуттям соціальної відповідальності, пропаганду можна використовувати для сприяння позитивним змінам і спонуканню людей критично та творчо мислити про навколишній світ.

1.3. Роль творчості та пропаганди в сучасному суспільстві

Креативність є фундаментальним аспектом сучасного суспільства, і багато вчених визначають креативне мислення як здатність генерувати нові та інноваційні ідеї. Це стиль діяльності, який передбачає використання уяви, оригінальності та навичок вирішення проблем для створення чогось нового та цінного. На відміну від цього, пропаганда стосується навмисного та цілеспрямованого поширення недостовірної або викривленої інформації, щоб вплинути на сприйняття аудиторією конкретної проблеми чи ідеї. У той час як творчість зосереджена на створенні нових та інноваційних ідей, пропаганда має на меті маніпулювати існуючими переконаннями та поглядами.

Однією з ключових відмінностей між творчістю та пропагандою є їхній основний намір. Творчістю керує бажання виразити себе, дослідити нові ідеї та створити щось цінне. Навпаки, пропаганда часто мотивується бажанням контролювати або маніпулювати переконаннями та поведінкою аудиторії. Інша відмінність полягає в використовуваних методах і прийомах. Творчість часто асоціюється з художнім вираженням, тоді як пропаганда зазвичай використовує більш відверто переконливі тактики, такі як гасла, зображення та емоційні заклики [12].

Незважаючи на ці відмінності, часто існує тонка грань між креативністю та пропагандою. У деяких випадках творче самовираження може використовуватися для цілей пропаганди, наприклад, коли мистецтво використовується для просування певної політичної чи соціальної програми. Подібним чином пропаганда іноді може маскуватися під творче самовираження, наприклад, коли рекламні кампанії використовують розумні чи жартівливі повідомлення для продажу продуктів. Важливо зберігати критичний погляд і враховувати основні наміри та методи, які використовуються при оцінці ролі творчості та пропаганди в сучасному суспільстві. Розуміючи ці поняття, люди можуть краще орієнтуватися в складному ландшафті інформації та ідей, які формують наш сьогоdnішній світ.

Креативне мислення та інновації є важливими складовими сучасного суспільства, які рухають прогрес і зростання в різних сферах. Здатність мислити творчо дозволяє людям підходити до проблем з різних точок зору та генерувати унікальні рішення. Інновації є критично важливими в таких сферах, як технології, наука та бізнес, де нові ідеї та підходи необхідні, щоб залишатися конкурентоспроможними. Розвиваючи креативність окремих людей, суспільство може стимулювати інновації та сприяти зростанню в цих сферах. Інноваційні технології навчання та позакласні заходи можна використовувати для розвитку творчих здібностей студентів, тоді як заохочення творчості на робочому місці може призвести до підвищення продуктивності та успіху [3].

Важливість творчості виходить за межі окремих сфер і може впливати на суспільство в цілому. Творчість, наприклад мистецтво та література, може надихати та спонукати до роздумів, кидаючи виклик суспільним нормам та сприяючи змінам. Архітектура та дизайн також можуть використовуватися як форми візуальної пропаганди, впливаючи на сприйняття громадськості та формуючи архітектурне середовище. Журналістика, як форма творчого вираження, може пролити світло на важливі питання та притягнути до

відповідальності можновладців. Визнаючи цінність творчості в різних сферах суспільства, ми можемо заохочувати її розвиток і сприяти позитивним змінам.

Розвиток креативності – це не лише особисте прагнення, але також вимагає підтримки та заохочення з боку суспільства. Надаючи можливості для творчого вираження та сприяючи культурі, яка цінує та прославляє творчість, суспільство може використовувати творчий потенціал своїх членів. Крім того, медіаграмотність відіграє вирішальну роль у розвитку креативності та критичного мислення, заохочуючи людей ставити під сумнів та аналізувати медіа, які вони споживають. Оскільки сучасне суспільство продовжує розвиватися, розвиток творчих особистостей і культури, яка цінує креативність, буде важливим для прогресу та успіху.

Пропаганда має довгу історію, починаючи з давніх часів, коли вона складалася з усної творчості, проповідників і бардів. Сам термін «пропаганда» виник у 17 столітті й використовувався для опису поширення релігійних доктрин. Проте з тих пір пропаганда перетворилася на потужний інструмент для урядів, організацій та окремих осіб, щоб формувати громадську думку та поведінку. У сучасній політиці пропаганда часто використовується для маніпулювання масами, приклади варіюються від використання пропаганди нацистською Німеччиною для просування антисемітських переконань до використання пропаганди в сучасних політичних кампаніях. Сила пропаганди полягає в її здатності впливати на те, як люди думають і діють, часто без їх усвідомлення [10].

Вплив пропаганди на суспільство може бути далекосяжним і тривалим. Пропаганда може використовуватися для просування певної ідеології, формування громадської думки та навіть виправдання актів насильства та гноблення. У тоталітарних суспільствах пропаганда часто використовується для підтримки контролю над населенням, коли держава контролює ЗМІ та поширює пропаганду для просування власних інтересів. Навіть у демократичних суспільствах пропаганда може використовуватися для

маніпулювання громадською думкою та впливу на прийняття політичних рішень. Широке використання соціальних медіа лише посилило силу пропаганди, оскільки окремі особи та організації змогли поширювати пропаганду в масових масштабах.

Таблиця 1.2. Роль творчості в сучасному суспільстві

Аспект	Визначення ролі творчості
Економічний розвиток	Творчість є джерелом інновацій та новаторських рішень, що сприяє розвитку бізнесу та економіки.
Соціокультурний вплив	Творчість формує культурні цінності та розширює горизонти людської свідомості, сприяє культурному розвитку.
Освіта та навчання	Творчий підхід до освіти розвиває критичне мислення та сприяє формуванню творчої активності учнів.
Технологічний прогрес	Творчість є двигуном наукових відкриттів та технологічного прогресу.

Таблиця 1.3. Роль пропаганди в сучасному суспільстві

Аспект	Визначення ролі пропаганди
Політичний вплив	Пропаганда використовується для формування політичних переконань та маніпулювання громадською думкою.
Громадянська свідомість	Пропаганда може впливати на формування громадянської свідомості та поглядів на ключові соціальні питання.
Медіа та інформаційний простір	Пропаганда активно використовується у медіа для розповсюдження ідеологічних концепцій та впливу на громадську думку.
Комерційна реклама	Пропаганда в бізнесі є інструментом реклами та впливу на споживчі прагнення та покупкові рішення.

Ці таблиці відображають різні аспекти ролі творчості та пропаганди в сучасному суспільстві.

Вплив пропаганди на суспільство може бути як позитивним, так і негативним. З одного боку, пропаганда може використовуватися для

просування соціальних цілей, таких як кампанії громадського здоров'я чи ініціативи з підвищення екологічної обізнаності. Проте пропаганда також може використовуватися для сприяння ненависті, упередженням і дискримінації. Використання пропаганди для поширення неправдивої інформації та популяризації теорій змови стало серйозною проблемою сучасного суспільства, що може підірвати демократію та соціальну згуртованість. Людям важливо усвідомлювати силу пропаганди та критично підходити до всієї інформації, ставлячи під сумнів джерела та мотиви повідомлень, які вони отримують [28].

Пропаганда використовувалася як інструмент для маніпулювання творчістю в сучасному суспільстві. Найпотужнішим інструментом маніпулятивної пропаганди в сучасних умовах є контрольовані ЗМІ, зокрема телебачення. Контролюючи наратив і формуючи громадську думку, пропаганда може придушити креативність і обмежити діапазон ідей і точок зору, які вважаються прийнятними. Це може мати згубний вплив на суспільство в цілому, оскільки обмежує потенціал для інновацій і прогресу.

Проте креативність також може бути використана як інструмент у пропагандистських зусиллях. Пропагандисти часто використовують креативні прийоми для створення повідомлень, які є більш привабливими та переконливими для цільової аудиторії. Використовуючи емоції та візуальні та слухові стимули, пропаганда може бути ефективнішою у формуванні громадської думки. Це підкреслює складні відносини між креативністю та пропагандою, де креативність може бути як інструментом маніпуляції, так і засобом опору пропаганді.

РОЗДІЛ 2. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТВОРЧОСТІ ТА ПРОПАГАНДИ

2.1. Вплив творчості на формування поглядів суспільства

Мистецтво завжди відіграло значну роль у формуванні суспільних поглядів і вірувань, слугуючи відображенням самого суспільства. Через призму мистецтва люди можуть отримати уявлення про культурну спадщину, цінності та досвід певного часу та місця. Мистецтво можна розглядати як дзеркало, яке відображає соціальні, політичні та економічні умови суспільства, забезпечуючи візуальне уявлення про світ, яким його сприймають його творці та глядачі. Таким чином, мистецтво може слугувати потужним інструментом для розуміння навколишнього світу та для формування нашої колективної свідомості.

Мистецтво також можна розглядати як форму соціального коментаря, надаючи художникам платформу для висловлення своїх думок і точок зору з низки питань. Від політичної та соціальної несправедливості до проблем навколишнього середовища та прав людини, мистецтво можна використовувати для підвищення обізнаності та надихання до дій. Використовуючи символізм, метафору та інші творчі прийоми, художники можуть передавати складні ідеї та емоції таким чином, щоб резонувати з аудиторією на глибокому та змістовному рівні. Кидаючи виклик суспільним нормам і умовностям, мистецтво також може служити каталізатором змін, надихаючи людей сумніватися у своїх припущеннях і віруваннях.

Мистецтво є потужним засобом вираження ідей та емоцій, що дозволяє людям передати свої найпотемніші думки та почуття так, як це неможливо лише словами. Через створення мистецтва люди можуть досліджувати та виражати свою ідентичність, досвід і перспективи, сприяючи почуттю співпереживання та розуміння серед глядачів. Займаючись мистецтвом, люди можуть розширити свій кругозір, отримати нове розуміння та розвинути більшу цінність різноманітності людського досвіду. Як таке, мистецтво можна розглядати як життєво важливий компонент особистого та

суспільного розвитку, який допомагає формувати наші переконання, цінності та ставлення глибокими та значущими способами.

Література здавна вважалася дзеркалом суспільства. Через зображення персонажів, обстановки та конфліктів література відображає соціальні та культурні цінності часу, в якому вона була написана. Він відкриває вікно у переконання, погляди та поведінку певної епохи, пропонуючи зрозуміти, як суспільство розвивалося з часом. Як така література може слугувати потужним інструментом для розуміння минулого та сьогодення, а також для формування майбутнього [21].

Окрім дзеркала суспільства, література може також функціонувати як інструмент соціальної критики. Досліджуючи такі проблеми, як нерівність, несправедливість і гноблення, література може привернути увагу до важливих соціальних і політичних питань, розпалюючи розмови та дебати, які можуть призвести до позитивних змін. Використовуючи символізм, алегорію та інші літературні прийоми, письменники можуть передавати складні ідеї та емоції у спосіб, який резонує з читачами, надихаючи їх діяти та вносити зміни.

Нарешті, література також може бути засобом формування громадської думки. Представляючи певні ідеї, цінності та перспективи переконливим і привабливим способом, письменники можуть впливати на те, як читачі бачать навколишній світ. Це може бути особливо потужним, коли йдеться про такі питання, як соціальна справедливість, права людини та екологічна стійкість, де література може відігравати вирішальну роль у підвищенні обізнаності та мобілізації дій. Використовуючи силу творчості, письменники можуть надихнути читачів мислити критично, ставити під сумнів статус-кво та працювати над кращим майбутнім.

Музика є відображенням культурних цінностей і суспільних поглядів. Він має силу висловлювати та передавати вірування, звичаї та погляди певного часу та місця. Різні музичні жанри і стилі відображають естетичні погляди різних соціальних груп і творчих напрямків. Наприклад, традиційна

інструментальна музика відображає естетичні погляди певної епохи чи творчого напрямку. Слухаючи музику, люди можуть отримати уявлення про цінності та перспективи певної культури чи суспільства [16].

Музика вже давно використовується як платформа для соціальних і політичних коментарів. Багато музикантів використовують своє мистецтво, щоб висловити свої погляди на соціальні проблеми, такі як нерівність, расизм і політична корупція. Завдяки своїм текстам і музичним відео вони можуть привернути увагу та спонукати до дій. Наприклад, пісня «Strange Fruit» Біллі Холідей, яка описує самосуд афроамериканців на Півдні, мала значний вплив на рух за громадянські права в США.

Музика також може служити засобом створення соціальних змін. Об'єднуючи людей завдяки спільному досвіду, музика може надихнути почуття спільності та спонукати до колективних дій. Наприклад, благодійні концерти та музичні фестивалі використовувалися для підвищення обізнаності та фінансування різних соціальних цілей, таких як допомога внаслідок стихійних лих та збереження навколишнього середовища. Музика також може бути потужним інструментом для сприяння культурному взаєморозумінню та толерантності, оскільки вона дозволяє людям спілкуватися з іншими, хто може мати інше походження та погляди.

Кіно та телебачення є потужними інструментами, які можуть відображати та формувати суспільні погляди. Як відображення суспільства, кіно і телебачення можуть дати розуміння культурних і політичних питань, а також висвітлити цінності та вірування певного періоду часу. Вивчаючи теми та повідомлення, які висвітлюються в популярних ЗМІ, ми можемо краще зрозуміти ставлення та погляди суспільства. Це може бути особливо корисним для виявлення поглядів поза основним потоком. Таким чином, кіно і телебачення можуть служити дзеркалом для суспільства, відображаючи його цінності, переконання та проблеми.

Крім відображення суспільства, кіно і телебачення можуть також використовуватися як інструмент соціальної критики. Представляючи

альтернативні точки зору та кидаючи виклик домінуючим наративам, режисери та телепродюсери можуть заохочувати критичне мислення та сприяти суспільним змінам. Це може бути особливо ефективним у вирішенні складних політичних і культурних проблем, таких як расизм, сексизм і соціальна нерівність. Завдяки силі оповіді кіно та телебачення можуть викликати співчуття та розуміння, водночас заохочуючи глядачів поставити під сумнів власні переконання та припущення [13].

Нарешті, кіно і телебачення також можна використовувати для формування громадської думки. За допомогою прийомів переконання, таких як емоційні заклики та переконлива мова, кінематографісти та телепродюсери можуть впливати на те, як глядачі думають про певні проблеми. Це може бути особливо ефективним у формуванні суспільного ставлення до суперечливих тем, таких як зміна клімату чи імміграція. Представляючи конкретну точку зору або програму, медіа можуть впливати на те, як люди сприймають ці проблеми та реагують на них. Однак важливо зазначити, що ця влада також може використовуватися в негативних цілях, таких як увічнення шкідливих стереотипів або поширення дезінформації. Тому важливо критично підходити до засобів масової інформації та враховувати потенційний вплив повідомлень, що подаються.

2.2. Роль пропаганди в поширенні ідей та цінностей

Пропаганда – це форма комунікації, спрямована на поширення інформації, фактів, аргументів і чуток, щоб вплинути на громадську думку щодо певного питання чи ідеї. Це інструмент, який протягом історії використовувався для формування вірувань і цінностей суспільства. Поняття політичної пропаганди визначається як поширення ідей, спрямованих на формування певних установок у суспільстві та укорінення їх у свідомості. Пропаганда може приймати різні форми, включаючи плакати, фільми, промови та соціальні мережі. Його мета — впливати на те, як люди думають і

діють, і його можна використовувати як у позитивних, так і в негативних цілях.

Історично пропаганда використовувалася для просування політичних ідеологій і програм. Наприклад, під час Другої світової війни як союзники, так і держави Осі використовували пропаганду, щоб сформувати громадську думку та заручитися підтримкою для своїх відповідних справ. Радянська пропаганда також використовувалася для пропаганди комуністичної ідеології та політики Комуністичної партії Радянського Союзу. Пропаганду можна використовувати для поширення позитивних повідомлень, таких як просування ініціатив у сфері громадського здоров'я або заохочення збереження навколишнього середовища. Однак його також можна використовувати для поширення шкідливих ідеологій і дезінформації.

Метою пропаганди є формування громадської думки та вплив на спосіб мислення та дії людей. Пропаганду можна використовувати для створення відчуття єдності та сприяння позитивним цінностям, таким як патріотизм або дух спільноти. Його також можна використовувати для пропаганди негативних цінностей, таких як ненависть або нетерпимість. Методи, які використовуються в пропаганді, можуть бути непомітними або відкритими, і вони часто покладаються на емоційні заклики та переконливу мову. Залучення громадян до обміну інформацією, звернення до своєї системи цінностей, перекодування своїх ідей і поглядів ще більше демонструє силу пропаганди у формуванні ідей і цінностей. Зрештою, ефективність пропаганди полягає в її здатності впливати на те, як люди думають і діють, роблячи її потужним інструментом для формування курсу історії [7].

Одним із найпоширеніших методів пропаганди, який використовується для поширення ідей і цінностей, є емоційне звернення. Ця техніка спрямована на те, щоб викликати в аудиторії сильні емоції, такі як страх, гнів або співпереживання, щоб переконати їх прийняти певну точку зору. Реклама, яка використовує, наприклад, зображення страждаючих дітей або тварин, часто спрямована на те, щоб викликати емоційну реакцію та

спонукати людей робити пожертви на якусь справу. Так само політичні кампанії можуть використовувати емоційно насичену мову та образи, щоб схилити виборців на свою користь. Використовуючи емоції людей, емоційне звернення може стати потужним інструментом для поширення ідей і цінностей.

Ще одним пропагандистським прийомом, який використовується для поширення ідей і цінностей, є свідчення. Ця техніка передбачає використання схвалення від відомих або шанованих осіб для просування певної точки зору. Знаменитостей, експертів та інших впливових осіб часто використовують, щоб надати довіри продукту, послугі чи політичній кампанії. Наприклад, популярний спортсмен може підтримати спортивний напій, або відомий учений може підтримати певну наукову теорію. Пов'язуючи певну точку зору з авторитетною особою, якій довіряють і поважають, відгуки можуть бути ефективним способом переконати людей прийняти певну точку зору.

Техніка перемоги є ще одним широко використовуваним прийомом пропаганди. Ця техніка передбачає створення відчуття соціального тиску шляхом припущення, що всі інші вже прийняли певну точку зору. Рекламні оголошення, які використовують гасла на зразок «Усі це роблять» або «Приєднайся до натовпу», покликані створити відчуття конформізму та заохотити людей слідувати за натовпом. Політичні кампанії також можуть використовувати цю техніку, припускаючи, що певний кандидат уже завойовує підтримку більшості. Створюючи відчуття імпульсу та соціального тиску, техніка перемоги може бути ефективним способом поширення ідей і цінностей [27].

Пропаганда може мати позитивний вплив на суспільство, сприяючи соціальній гармонії та вихованню людей відповідно до загальноприйнятих цінностей. Позитивна пропаганда може виконувати просвітницьку функцію, поширюючи інформацію про важливі питання, такі як громадське здоров'я та безпека, і заохочуючи людей до відповідних дій. Це також може сприяти соціальній єдності, підкреслюючи спільні цінності та цілі. Наприклад,

пропагандистські кампанії під час Другої світової війни заохочували громадян підтримувати військові зусилля та сприяли почуттю національної гордості та єдності. Загалом, позитивна пропаганда може бути потужним інструментом для просування позитивних соціальних змін і заохочення людей діяти в інтересах суспільства.

Проте пропаганда також може мати негативний вплив на суспільство, поширюючи дезінформацію, пропагуючи шкідливі ідеології та маніпулюючи громадською думкою. Негативну пропаганду можна використовувати для створення паралельної реальності з перевернутими або спотвореними цінностями та переконаннями. Наприклад, пропаганда, яку використовують авторитарні режими, може використовуватися для виправдання порушень прав людини та придушення інакомислення. Негативна пропаганда також може використовуватися для створення страху та розколу в суспільстві, що призводить до соціальних хвилювань і конфліктів. Використання пропаганди в політичних кампаніях також може бути шкідливим, оскільки може маніпулювати громадською думкою та підривати демократичний процес.

Етичні міркування пропаганди є складними та багатограними. Хоча пропаганду можна використовувати для позитивних цілей, таких як сприяння здоров'ю населення чи заохочення соціальної єдності, її також можна використовувати для просування шкідливих ідеологій і маніпулювання громадською думкою [30]. Використання пропаганди піднімає важливі питання про свободу слова, цензуру та роль ЗМІ у формуванні громадської думки. Важливо уважно розглянути можливі наслідки пропаганди та переконатися, що вона використовується етично та відповідально. Зрештою, вплив пропаганди на суспільство залежить від того, як вона використовується, а також цінностей та ідеологій, які вона пропагує.

Політична пропаганда – це поширена форма пропаганди, спрямована на поширення в суспільстві певних ідей і цінностей і вкорінення їх у свідомість окремих людей. Політична пропаганда часто використовується політичними партіями чи урядами, щоб вплинути на громадську думку та

отримати підтримку своєї політики чи ідеології. Приклади політичної пропаганди можна побачити у виборчих кампаніях, коли політичні партії використовують різні методи, щоб схилити виборців, наприклад, емоційні заклики, гасла та негативну агітацію. Одним із яскравих прикладів політичної пропаганди є використання пропаганди нацистським режимом у Німеччині під час Другої світової війни, де пропаганда використовувалася для просування певної ідеології та демонізації певних груп людей.

Таблиця 2.1. Роль пропаганди в поширенні ідей та цінностей

Аспект	Визначення ролі пропаганди
Сформування поглядів	Пропаганда впливає на формування громадської думки та поглядів на ключові соціальні, політичні та етичні питання.
Маніпуляція уявлень	Пропаганда може маніпулювати уявленнями громадськості, створюючи певний образ подій, ідеалізуючи чи демонізуючи конкретні ідеї.
Соціокультурний вплив	Пропаганда визначає соціокультурний контекст, сприяючи поширенню конкретних цінностей та культурних норм.
Створення лояльності	Пропаганда може сприяти формуванню лояльності до конкретних ідей, груп чи організацій через позитивне їх зображення.
Формування ідентичності	Пропаганда сприяє формуванню колективної ідентичності та почуття належності до певного соціокультурного середовища.

Ця таблиця розкриває різні аспекти ролі пропаганди в поширенні ідей та цінностей у сучасному суспільстві [23].

Рекламна пропаганда — ще одна поширена форма пропаганди, яка використовується для поширення ідей і цінностей через комерційну рекламу. Рекламна пропаганда має на меті вплинути на поведінку споживачів шляхом просування конкретних товарів чи послуг та асоціювання їх із певними цінностями чи стилем життя. Це можна побачити в рекламі, яка рекламує певну марку одягу як модну та модну, або певну марку автомобіля як

розкішну та витончену. Рекламна пропаганда часто використовує емоційні заклики, такі як гумор чи ностальгія, щоб створити зв'язок між продуктом і споживачем.

Пропаганда в соціальних мережах стає все більш поширеною в сучасному суспільстві. Платформи соціальних мереж, такі як Facebook, Twitter і Instagram, часто використовуються для поширення ідей і цінностей за допомогою цільової реклами та вірусного контенту. Пропаганда в соціальних мережах може приймати різні форми, такі як фейкові новини, меми та відео, і може використовуватися для впливу на громадську думку щодо політичних питань, соціальних рухів або поведінки споживачів. Пропаганда в соціальних мережах часто спирається на принципи соціального доказу та ефекту перемоги, коли на людей впливають думки та дії інших. Роль пропаганди в соціальних мережах у формуванні громадської думки була предметом багатьох дискусій, дехто стверджував, що вона може бути потужним інструментом для позитивних змін, тоді як інші попереджали про її потенціал поширення дезінформації та маніпулювання громадською думкою.

2.3. Позитивні та негативні аспекти взаємодії творчості та пропаганди

Одним із позитивних аспектів взаємодії між творчістю та пропагандою є здатність передавати потужні повідомлення. Пропаганда часто покладається на творчі методи, такі як образотворче мистецтво, музика та оповідання, щоб ефективно передати свої повідомлення. Ці креативні елементи можуть привернути увагу аудиторії та зробити повідомлення більш запам'ятовується. При використанні в позитивних цілях, таких як просування соціальної справедливості або підвищення обізнаності про конкретну проблему, креативність і пропаганда можуть працювати разом, щоб створити значні зміни.

Іншим позитивним аспектом взаємодії між творчістю та пропагандою є здатність надихати на зміни та соціальні рухи [18]. Творча пропаганда може спонукати людей діяти та змінювати життя своїх громад. Наприклад, політичні плакати чи вуличне мистецтво можуть заохочувати людей голосувати або протестувати за справу, у яку вони вірять. При етичному та відповідальному використанні креативність і пропаганда можуть бути потужними інструментами для просування позитивних соціальних змін.

Третім позитивним аспектом взаємодії між творчістю та пропагандою є роль художнього вираження в культурній ідентичності. Пропаганду можна використовувати для просування та збереження культурних традицій і цінностей. Наприклад, на агітаційних плакатах Радянського Союзу робітників і селян часто зображували в традиційному одязі, підкреслюючи культурну спадщину країни. Творчість можна використовувати для вираження культурної ідентичності у спосіб, який є одночасно значущим і доступним для ширшої аудиторії. Поєднуючи таким чином креативність і пропаганду, окремі особи та громади можуть відзначати свою культурну спадщину, а також сприяти соціальній єдності та взаєморозумінню. Загалом, незважаючи на наявність певних негативних аспектів у взаємодії між творчістю та пропагандою, таких як потенціал для маніпуляцій та неетичних практик, важливо визнати позитивні способи, за допомогою яких ці дві сили можуть працювати разом. Використовуючи силу творчості та пропаганди для позитивних цілей, ми можемо надихнути на зміни, сприяти культурній самобутності та передавати потужні повідомлення, які можуть справді змінити світ.

Одним із негативних ефектів взаємодії креативності та пропаганди є можливість використання пропаганди як інструменту маніпуляції та обману. Пропаганда може використовуватися для поширення неправдивої або оманливої інформації, часто з метою вплинути на громадську думку чи поведінку [24]. Це може бути особливо небезпечно, коли йдеться про питання національної безпеки, де пропаганда може використовуватися для

виправдання військових дій чи інших форм агресії. Використання пропаганди таким чином може послабити довіру до інституцій і підірвати демократичні цінності, що зрештою призведе до більш розділеного та нестабільного суспільства.

Іншим негативним аспектом взаємодії творчості та пропаганди є спосіб, у який вона може зміцнювати негативні стереотипи та упередження. Стереотипи — це надто спрощені узагальнення щодо груп людей, які можуть ґрунтуватися на расовій, етнічній приналежності, віці, статі та інших факторах. Пропаганда може бути використана для увічнення цих стереотипів, часто з метою маргіналізації або дискримінації певних груп. Це може призвести до зростання соціальної напруги, а також низки негативних наслідків для тих, на кого така пропаганда спрямована.

Таблиця 2.2. Позитивні аспекти взаємодії творчості та пропаганди

Аспект	Опис
Інновації та креативність	Творчість сприяє виникненню інноваційних ідей та креативних підходів, що можуть бути використані в пропаганді.
Естетика та враження	Творчість може додати естетичність та враження до пропагандистських матеріалів, зробивши їх більш привабливими для аудиторії.
Соціокультурний розвиток	Взаємодія творчості та пропаганди може сприяти розвитку соціокультурного середовища через підтримку позитивних цінностей.
Підвищення свідомості	Творчі підходи в пропаганді можуть сприяти підвищенню свідомості та розумінню ключових питань серед громадськості.

Третім негативним ефектом взаємодії творчості та пропаганди є потенціал для цензури та контролю. Пропаганду можна використовувати, щоб заглушити голоси незгодних, придушити альтернативні точки зору та контролювати потік інформації [17]. Це може бути особливо небезпечно в авторитарних режимах, де пропаганда може використовуватися для виправдання порушень прав людини, обмеження свободи слова та зібрань і підтримки статус-кво. Потенціал для цензури та контролю може обмежити

здатність людей вільно висловлюватись і брати участь у змістовному діалозі, що зрештою призведе до менш різноманітного та жвавого суспільства.

Таблиця 2.3. Негативні аспекти взаємодії творчості та пропаганди

Аспект	Опис
Маніпуляція та дезінформація	Пропаганда, використовуючи творчість, може сприяти маніпуляціям та поширенню дезінформації для досягнення певних мет.
Маніпуляція уявлень та стереотипи	Творчі підходи в пропаганді можуть створювати маніпулятивні уявлення та посилювати стереотипи в суспільстві.
Використання для контролю	Творчість може бути використана для створення пропагандистських засобів, які контролюють або маніпулюють громадською думкою.
Відсутність об'єктивності	Пропаганда, заснована на творчих засобах, може бути приречено необ'єктивною та спотвореною залежно від інтересів авторів.

Ці таблиці надають загальний огляд позитивних та негативних аспектів взаємодії творчості та пропаганди.

Взаємодія між креативністю та пропагандою – це складний зв'язок, на який впливають контекст і намір повідомлення. Хоча пропаганда часто асоціюється з негативними конотаціями, вона також може використовуватися для просування позитивних повідомлень та ідей. Неможливо переоцінити роль контексту та намірів у визначенні впливу пропаганди на творчість. У деяких випадках пропаганда може надихати на творчість та інновації, тоді як в інших вона може пригнічувати свободу самовираження та творчість. Тому важливо досліджувати намір, який лежить в основі повідомлень, переданих через пропаганду, і враховувати ширший соціальний і політичний контекст, у якому вони доносяться [25].

Однією з проблем балансу між креативністю та пропагандою є встановлення балансу між вільним самовираженням і відповідальністю. Хоча люди мають право вільно висловлюватись, вони також несуть відповідальність враховувати вплив свого повідомлення на суспільство в

цілому. Пропаганда, яка пропагує ненависть або дискримінацію, може мати серйозні наслідки, і до неї слід підходити обережно. Тому важливо враховувати етичні наслідки творчих робіт, які використовуються в пропагандистських цілях. Творчість слід використовувати відповідально, усвідомлюючи потенційний вплив на суспільство.

Важливість критичного мислення та медіаграмотності неможливо переоцінити, досліджуючи взаємодію творчості та пропаганди. Медіаграмотність дозволяє людям критично оцінювати повідомлення, що передаються через пропаганду, і відокремлювати факти від вигадки. Вкрай важливо навчити людей аналізувати та інтерпретувати медіа-повідомлення, включаючи визначення методів, які використовуються для маніпулювання та впливу на аудиторію. Розвиваючи медіаграмотність, люди можуть краще розуміти позитивні та негативні аспекти пропаганди та творчості та приймати обґрунтовані рішення щодо повідомлень, які вони споживають і створюють. Крім того, навчання дітей медіаграмотності може допомогти їм розвинути навички, необхідні для орієнтування в складному медіа-ландшафті та захистити себе від негативних аспектів пропаганди.

ВИСНОВОК

У ході дослідження, присвяченого взаємодії творчості та пропаганди в сучасному суспільстві, було проведено аналіз теоретичних аспектів цих явищ та їх вплив на громадську свідомість. Результати роботи структуровані відповідно до плану дослідження, що включав у себе аналіз джерельної бази, визначення понять "творчість" та "пропаганда", а також розгляд ролі цих явищ у сучасному суспільстві.

В результаті дослідження було проведено аналіз джерельної бази, що дозволило виявити ключові концепції та підходи до розуміння творчості та пропаганди. Визначено, що ці поняття є багатограними та багатоаспектними, їх розуміння визначається контекстом та областю застосування.

Деталізовано поняття - "творчість" та "пропаганда", що стало основою для подальшого аналізу взаємодії цих явищ. Було визначено, що творчість — це процес генерації нових ідей, концепцій та продуктів, тоді як пропаганда — це систематичне поширення ідеологій чи інформації з метою впливу на громадську думку.

Деталізація досліджень, дозволяє стверджувати, що роль творчості та пропаганди в сучасному суспільстві значно зросла під впливом вимог та нових культурних течій. Встановлено, що творчість виступає як джерело інновацій та розвитку, водночас пропаганда впливає на формування поглядів суспільства, визначає його цінності та культурні орієнтації.

Деталізація особливостей сучасних напрямів впливу, на перше місце виводить пропаганду. А аналіз впливу творчості на формування поглядів суспільства, виявляє роль пропаганди в поширенні ідей та цінностей. Окрема увага приділена позитивним та негативним аспектам взаємодії цих явищ.

Отже, на підставі проведеного аналізу та визначених узагальнень дослідження, можемо виробити рекомендації для оптимізації взаємодії творчості та пропаганди в сучасному суспільстві, що може сприяти створенню сприятливого соціокультурного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрусів, В. Творчість як фактор розвитку особистості. Київ: Видавництво "Освіта". 2018.
2. Барановська, І. Вплив пропаганди на громадську свідомість. Львів: Видавництво "Сучасність". 2019.
3. Васильченко, Г. Творчість та інновації в сучасному українському суспільстві. Київ: Науковий світ. 2020.
4. Гладун, В. Роль творчості у формуванні культурної ідентичності. Одеса: Астропринт. 2017.
5. Гриценко, О. Пропаганда як інструмент впливу на громадянське суспільство. Харків: Планета. 2016.
6. Даниленко, Н. Творчість та інноваційний розвиток. Дніпро: Альтерпринт. 2018.
7. Жуковська, І. Пропаганда та формування громадянської позиції. Київ: Критика. 2019.
8. Загребельна, Т. Творчість та соціокультурний прогрес. Львів: Світ. 2020.
9. Зінченко, М. Пропаганда як чинник медіа-впливу. Одеса: Герда. 2017.
10. Іванова, Л. Творчий підхід у вихованні особистості. Київ: Педагогічна думка. 2016.
11. Карпенко, С. Пропаганда та її вплив на сучасне суспільство. Дніпро: Ліра. 2018.
12. Кравченко, О. Творчість як чинник інтелектуального розвитку. Харків: Торсінг. 2019.
13. Кузьмін, В. Пропаганда та інформаційна безпека. Київ: КНЕУ. 2020.
14. Литвиненко, Ю. Творчість та соціальна адаптація. Львів: Світ. 2017.
15. Мельник, О. Пропаганда та сучасні тенденції засобів масової інформації. Одеса: Астропринт. 2018.

- 16.Нестеренко, І. Творчість як складова освітнього процесу. Київ: Видавництво "Шкільний світ". 2016.
- 17.Орлова, Т. Пропаганда та сучасні медіа. Харків: Планета. 2019.
- 18.Панасенко, Г. Творчість та педагогічна діяльність. Київ: Нова школа. 2020.
- 19.Романенко, В. Пропаганда як феномен сучасної політики. Київ: Ніка-Центр. 2017.
- 20.Савченко, О. Творчість як ключовий фактор успіху в сучасному світі. Львів: Априорі. 2018.
- 21.Тимошенко, І. Пропаганда та психологія мас. Одеса: Герда. 2016.
- 22.Усенко, С. Творчість та інновації в управлінні. Дніпро: Ліра. 2019.
- 23.Федоров, А. Пропаганда як чинник політичного впливу. Київ: Інститут політології. 2020.
- 24.Харитоненко, В. Творчий підхід у вирішенні професійних завдань. Львів: Світ. 2017.
- 25.Чернишов, П. Пропаганда та формування громадянської активності. Харків: Торсінг. 2018.
- 26.Шевченко, Н. Творчість як основа самореалізації особистості. Київ: Видавництво "Освіта". 2019.
- 27.Шевцов, Д. Пропаганда в умовах інформаційного суспільства. Київ: Видавництво "Критика". 2016.
- 28.Левченко, М., Терешенко, Н., Форостян, А. Вплив мистецтва на розвиток особистості та формування культурної ідентичності. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 73, том 2, 2024. С 126-132 DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-2-19>
- 29.Adams, J. (2018). Creativity and Innovation: Theoretical and Practical Perspectives. New York: Routledge.
- 30.Smith, P. R. (2019). Propaganda and Persuasion. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.

31. Turner, M. (2017). *The Creative Process: A Computer Model of Storytelling and Creativity*. New York: Routledge.
32. Casey R. What is Propaganda? / <http://www.historians.org/Projects/GIroundtable/Propaganda/Propaganda.pdf>
33. Lasswell H. *The Strategy of Soviet Propaganda* // *Proceedings of the Academy of Political Science*. / <http://ics.leeds.ac.uk/papers/pmt/exhibits/2944/Lasswell2.pdf>
34. Stults T. *Propaganda*. // *World Book Multimedia Encyclopedia*. / <http://ics.leeds.ac.uk/papers/pmt/exhibits/727/propaganda.pdf>